

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Mars 1875, kl. 12 midd.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 27, 32, 33, 34, 37, 55 och 59 §§ Riksdags-Ordningen.

Redan vid 1873 års riksdag erinrade Utskottet i ett till Riksdagen afgifvet memorial hurusom erfarenheten under de nästförutgångne åren tillräckligt ådagalagt, att Riksdagens verksamhet i icke ringa mån varit hämmad till följd af den arbetsordning, som gjort, att en ganska stor del af riksdagstiden hunnit förflyta innan något viktigt ärende af vederbörande Utskott kunnat förberedas till slutlig handläggning; hvaremot under sessionens sista veckor Kamrarnes bord varit så öfverfyllda af utskottsbetänkanden, att tiden knappt räckt till för ärendenas behandling. I synnerhet hade detta förhållande inverkat menligt på handläggningen af de större frågor, hvilka kräft en mera grundlig och fullständig utredning af Utskott och derföre omöjligen kunnat hos Riksdagen förekomma förr än inemot slutet af dess samvaro, då de åter under trycket af en allmän brådska icke kunnat af Riksdagen pröfvas med all den omsorg, de erfordrat, hvilket ock ledt dertill, att Kamrarne känt sig mest böjda för uppskof med föreslagna förändringar och att det arbete, som blifvit å frågorna nedlagdt, icke ledt till vederbörligt gagn.

Till undanröjdande af dessa olägenheter framlade Utskottet ett förslag om tillägg till 59 § Riksdagsordningen, hvarigenom Riksdagen, då dess ledamöter af en eller annan anledning icke förmådde att åt ett till slutligt afgörande framlagdt viktigt ärende egna all vederbörlig upp-

märksamhet, skulle i vissa fall beredas utväg att uppskjuta detsamma till nästföljande riksdag, hvarefter behandlingen deraf kunde företagas redan under de första veckorna af denna senare riksdags sammanvaro, innan andra ärenden ännu hunnit taga Kamrarnes tid och uppmärksamhet i synnerligt anspråk. Detta förslag, som af Första Kammaren bifölls, blef likväl af Andra Kammaren förkastadt.

Samma öde fick ett vid 1874 års riksdag af Utskottet jemväl i ofvannämnda ändamål framlagdt, till någon del omarbetadt förslag; utvisande dock Andra Kammarens protokoll öfver den dervid förda diskussion, att anledningen till förslaget förkastande mindre var ogillande af dess syfte, än betänkligheter i afseende på några detaljer deraf.

Vid innevarande riksdag har frågan blifvit ånyo upptagen genom en af Herr *Thomasson* inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet hänvisad motion (N:o 3), hvori motionären bibehållit Utskottets föregående förslag derom, att genom Kamrarnes sammanstående beslut afgörandet af betänkande från ständigt eller särskildt Utskott skulle kunna till nästa lagtima riksdag uppskjutas derest förslag derom vore väckt senast vid betänkandets andra föredragning, att likväl, om betänkandet rörde någon af Konungen hos Riksdagen gjord framställning, beslut deröfver ej finge uppskjutas utan att Konungen dertill samtyckte, samt att vid den efterföljande riksdagen med betänkandet skulle förfaras i enlighet med hvad angående inkommet utskottsbetänkande i allmänhet vore föreskrivet, men deremot, i strid med Utskottets förra förslag, ifrågasatt, att förslaget om uppskof skulle inom *båda* Kamrarne väckas och att vid den senare riksdagen betänkandet skulle af *talmännen* till fortsatt behandling föredragas i stället för att af vederbörande Utskott för Kamrarne framläggas; hvarjemte motionären i sitt förslag tillagt den bestämmelsen, att slikt ärende ej finge ytterligare till annan riksdag uppskjutas.

Hvad nu först angår motionärens framställning derom, att förslaget om uppskof, för att kunna bifallas, skulle inom båda Kamrarne väckas, anser Utskottet, att införandet af en sådan föreskrift skulle alltför mycket strida emot den hvarje riksdagsman eljest tillkommande rättighet att, utan afseende derpå, huruvida en eller flere andra med honom förenade sig, få sina inom bestämd tid gjorda yrkanden pröfvade. Ej heller torde det vara nyttigt att stadga en dylik inskränkning, genom hvilken uppskofsfrågans behandling blott skulle utan egentligt ändamål försvåras.

Likaledes finner Utskottet den ifrågasatta nya bestämmelsen, att ett uppskjutet ärende ej skulle få till annan riksdag ytterligare uppskjutas, kunna medföra åtskilliga förvecklingar. Vid den senare riksdagen

kan till exempel det hvilande betänkandet blifva återremitteradt till vederbörligt Utskott. Änjo inkommet till Riksdagen, har detsamma under tiden blifvit omarbetadt och till följd af nya motioner måhända utvidgadt öfver dess förra område. Fråga kan då uppstå huruvida det i betänkandet sålunda förekommande ärende är alldeles samma ärende, som redan en gång förut uppskjutits; och mången gång torde frågan blifva ganska kinkig att nöjaktigt besvara. — Föga antagligt lærer det i alla fall vara, att begge Kamrarne skola komma att förenas om ett ytterligare uppskjutande af ett från den föregående riksdagen hvilande ärende; hvarföre den i fråga härom föreslagna nya bestämmelsen torde sakna praktisk betydelse.

Deremot vill Utskottet, med anledning af de anmärkningar, som vid föregående riksdagar framstälts emot Utskottets förslag derom, att vid den riksdag, till hvilken ärendet blifvit uppskjutet, vederbörande Utskott skulle ånyo för Kamrarne framlägga betänkandet, frånträda samma förslag och i stället antaga det af motionären i denna del framställda. Grunden härför blir då den, att betänkandet icke är vordet till Utskottet återförvisadt, utan således måste anses fortfarande hvila på Kamrarnes bord; och någon omöjlighet för talmännen att föranstalta om de åtgärder, som med ärendets förnyade anmälande tilläfsventyrs blifva erforderliga, lærer icke kunna befaras.

I allt öfrigt torde Utskottet, för att undvika ett onödigt upprepande af hvad redan förut blifvit sagdt, få hänvisa till sjelfva motionen, i hvilken, såsom det synes Utskottet, fullständigt vederläggas de invändningar, hvilka under föregående diskussioner blifvit emot Utskottets förslag i nu kvarstående delar framställda. Endast det har Utskottet velat tillägga, att syftmålet med samma förslag icke, såsom någon gång förmenats, företrädesvis varit att befordra riksdagsförhandlingarnes snabbare afslutande, utan fastmer att söka undvika förhastade beslut i vare sig ena eller andra riktningen. För närvarande står på dagordningen hos oss genomförandet af en mängd stora och viktiga reformfrågor angående civillagstiftningen, skatteväsendet, arméens organisation, administrationsväsendet, m. m.; och någon tänkbar möjlighet finnes knappast, att dylika frågor under den jemförelsevis korta tid, Riksdagen för hvarje gång är samlad, kunna blifva icke blott i Utskotten behörigen utredde, utan ock sedermera af riksdagen behandlade med den noggrannhet, som vederbör. Genom ett uppskof med frågans slutliga afgörande till den nästpåföljande riksdagen skulle förhållandet härmed uppenbarligen förändras till ett bättre.

På grund häraf får Utskottet vördsamt hemställa,

1:o)

att Riksdagen, med anledning af Herr Thomassons motion i ofvannämnde del, må antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande förslag till ändring af

Riksdags-Ordningen.

§ 59.

(Nuvarande lydelse:)

Betänkande, som af ständigt eller i dess ställe särskildt tillsatt Utskott afgifvits, skall i begge Kamrarne för ärendets afgörande, så vidt ske kan, samtidigt föredragas. Efter betänkandets första föredragning skall det samma hvila på bordet. Vid nästa föredragning, ehvad öfverläggning då äger rum eller ej, må det, på flera ledamöters förenade begäran, åter göras hvilande. Men då saken tredje gången förekommer, skall den till afgörande företagas.

(Föreslagen lydelse:)

Betänkande, som — — — — —
— — — — — afgörande företagas.
Genom Kamrarnes sammanstämmade beslut må dock afgörandet af betänkande från ständigt eller särskildt Utskott kunna till nästa lagtima riksdag uppskjutas derest förslag derom inom någondera Kammaren blifvit väckt senast vid betänkandets andra föredragning. Dyligt förslag skall genast Medkammaren delgifvas och kan endast en gång bordläggas. Beslutas uppskofvet, skall vid den riksdag, dertill ärendet blifvit uppskjutet, talmännen ofördröjligen till fortsatt behandling föredraga betänkandet, hvarefter dermed förfares i enlighet med hvad angående inkommet utskotts betänkande i allmänhet är föreskrifvet. Rörelse betänkandet någon af Konungen hos Riksdagen gjord framställning, då må beslut deröfver ej uppskjutas utan att Konungen dertill samtycker.

Betänkande, som afgifvits af tillfälligt Utskott, föredrages i den Kammare, som Utskottet tillsatt, och förfares derefter vidare med målet såsom *nyss* är sagdt.

Utskotts förberedande hemstäl-landen och förfrågningar må genast afgöras derest icke någon Kammarrens ledamot bordläggning begär.

Betänkande, som afgifvits af tillfälligt Utskott, föredrages i den Kammare, som Utskottet tillsatt, och förfares derefter vidare med målet såsom *ofvan* är sagdt; dock att afgörandet icke må till annan riksdag uppskjutas.

Om uppskof med beslut öfver hvilande förslag till förändringar i grundlagarne stadgas i 64 §.

Utskotts förberedande hemstäl-landen och förfrågningar må genast afgöras derest icke någon Kammarrens ledamot bordläggning begär.

För att ännu mera söka åstadkomma riksdagsarbetets jemnare gång, har Herr Thomasson i sin motion jemväl i hufvudsakliga delar återupptagit det af Utskottet vid förra riksdagen i dess utlåtande N:o 9 framlagda förslag till ändring af 27, 32, 33, 34, 37 och 55 §§ Riksdagsordningen, enligt hvilket riksdagsfullmakternas granskning skulle äga rum redan före riksdagens början, Kamrarna icke vidare skulle behöfva genom deputationer uppvakta Konungen för att begära talmän och vice talmän, riksdagen skulle öppnas antingen samma dag, den sammanträdde, eller nästföljande söcknedag samt så väl tiden för tillsättandet af Riksdagens ständiga Utskott, som motionstiden skulle inskränkas till sex dagar; varande emellan Utskottets nämnda förslag och det af motionären nu framställda den skiljaktighet, att då Utskottet ifrågasatt, att den, som hade att för den nyvalde riksdagsmannen utfärda fullmakt, skulle insända denne till justitie-statsministern samt låta utdrag af det vid valtillfället förda protokoll tillställas den valde, så har motionären i stället föreslagit, att valförrättaren skulle utfärda fullmakten i två exemplar, af hvilka det ena skulle till justitie-statsministern insändas och det andra tillställas den valde.

Emot denna senare förändring, som antagligen af motionären vidtagits för att tillmötesgå inom Andra Kammaren i sådant syfte uttalade önskningar, har Utskottet i hufvudsak ingenting att erinra. Det har blott syns Utskottet lämpligare om fullmakten i endast ett original-exemplar utfärdades och den valde erhöle en bestyrkt afskrift deraf; hvarjemte, enär i vissa fall tvekan kan förefinnas om hvem som rätteligen är att

såsom valförrättare anses, en omskrifning af motionärens förslag i denna del ansetts erforderlig.

I öfrigt har Utskottet endast att åberopa sitt vid sistlidne riksdag afgifna utlåtande och de skäl, som deri anfördes för de föreslagna förändringarne, hvilka af Första Kammaren antogos att hvila till vidare grundlagsenlig behandling och i Andra Kammaren förkastades af en majoritet med blott 13 rösters öfvervigt. Obestridligt torde vara, att, i följd af Riksdags-ordningens föreskrifter, den svenska Riksdagen under den första delen af dess årliga sammanvaro gör sig skyldig till en betänkelig misshushållning med tid; och hvarje åtgärd, som utan olägenhet kan leda till undanrödjande af ett dylikt missförhållande, bör, enligt Utskottets förmenande, utan dröjsmål eller tvekan vidtagas.

Utskottet hemställer alltså:

2:o)

att Riksdagen, med anledning af Herr Thomassons motion i nu ifrågavarande delar, må antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande förändringar i

Riksdags-Ordningen.

§ 27.

(Nuvarande lydelse:)

Derest någon varder för samma tid vald till ledamot af begge Kamrarne eller till ledamot af endera för två eller flere valkretsar, må på honom ankomma att bestämma i vilkendera Kammaren han vill inträda eller för hvilken valkrets han vill anses till riksdagsman vald. Dock åligger honom att hos Konungens Befallningshafvande i den ort, för hvilken han riksdagsmannaupdrag ej mottager, derom göra skyndsam anmälan.

(Föreslagen lydelse:)

Derest någon varder för samma tid vald till ledamot af begge Kamrarne eller till ledamot af endera för två eller flere valkretsar, må på honom ankomma att bestämma i vilkendera Kammaren han vill inträda eller för hvilken valkrets han vill anses till riksdagsman vald. Dock åligger honom att hos Konungens Bifallningshafvande i den ort, för hvilken han riksdagsmannaupdrag ej mottager, derom göra skyndsam anmälan; *hvarefter Konungens Befallningshafvande om dylikt anmälan ofördröjligen meddelar Justitie-Statsministern underrättelse.*

§ 32.

1. Den, som blifvit till Riksdagsman vald, skall, första gången han efter valet till Riksdag sig inställer, inför Justitie-Statsministern, eller den Konungen i hans ställe förordnar, sin fullmakt till granskning uppvisa å den dag Riksdagen sammanträder eller, om Riksdagsman senare sig inställer, så snart derefter ske kan. Denna granskning, som skall ske i närvaro af tre bland Fullmäktige i Rikets Bank och tre bland Fullmäktige i Riksgäldskontoret, har till föremål att undersöka, huruvida fullmakterne blifvit i föreskrifven form utfärdade och skall vid den riksdag, för hvilken nya val af begge Kamrarnas eller enderas samtliga ledamöter ägt rum, vara inom tre dagar fulländad, men vid andra riksdagar samma dag, då fullmakterne uppvisas.

2. Hvardera Kammaren — — —
— — — — — obehörig förklarad.

1. Då riksdagsman blifvit vald, skall den, som har att för honom utfärda fullmakt, ofördröjligen insända densamma till Justitie-Statsministern och låta en bestyrkt afskrift deraf tillställas den valde. Fullmakterne skola af Justitie-Statsministern eller den Konungen i hans ställe förordnar granskas i närvaro af tre bland fullmäktige i Rikets Bank och tre bland fullmäktige i Riksgäldskontoret. Denna granskning har till föremål att undersöka huruvida fullmakterne blifvit i föreskrifven form utfärdade och skall vara fulländad före den dag, då Riksdagen sammanträder. Berättelse om förloppet vid granskningen samt förteckning å de ledamöter, för hvilka fullmakter inkommit, tillställas Kamrarne, hvar i hvad dess ledamöter angår, vid Kamrarnes första sammanträde.

Inkommer fullmakt efter Riksdagens början, skall granskning deraf genast verkställas.

2. Hvardera Kammaren — — —
— — — — — obehörig förklarad.

§ 33.

Så snart fullmakterne undergått den i mom. 1 af nästföregående § föreskrifna granskning samt berättelse om förloppet dervid blifvit af Justitie-Statsministern, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad Kamrarne,

Konungen utnämner för hvardera Kammaren bland dess ledamöter talman och vice talman samt låter samma dag Riksdagen sammanträder för Kamrarne tillkännagifva hvilka dertill blifvit utsedde.

hvar i hvad dess ledamöter angår, begäre hvardera Kammaren ofördröjligen hos Konungen, medelst deputation, Talman och vice Talman, dem Konungen då för hvardera Kammarerna, bland dess ledamöter, utnämner.

Talman och — — — lif och själ.»

Då i något — — föreskrifna eden.

Innan talmän äro förordnade eller valde, efter thy ofvan sägs, föres i hvardera Kammarerna ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevistat, och, der två eller flere ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

Talman och — — — lif och själ.»

Då i något — — föreskrifna eden.

Innan talman eller vice talman i utöfning af sin befattning inträdt, föres i hvardera Kammarerna ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevistat, och, der två eller flere ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

§ 34.

Konungen låter offentlig kungöra den af Honom för Riksdags öppnande bestämda tid, som ej må utsättas senare än å femte söcknedagen efter Riksdags början. På den tid skola Riksdagsmännen, sedan gudstjenst med dem hållen är, sammankomma på rikssalen, der Konungen eller, då Han så godt finner, någon af Statsministrarne förer ordet. Vid detta tillfälle — — — — —

Samme dag Riksdagen sammanträder eller nästföljande söcknedag öppnas Riksdagen på tid, som af Konungen bestämmes. Då skola riksdagsmännen, sedan gudstjenst med dem hållen är, sammankomma på rikssalen, der Konungen eller, då Han så godt finner, någon af Statsministrarne förer ordet. Vid detta tillfälle — — — — —

§ 37.

Å hvarje Lagtima Riksdag skola, inom åtta dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett Konstitutions-Utskott, ett Stats-Utskott, ett Bevillnings-Utskott, ett Banko-Utskott samt ett Lag-Utskott. Dessa Riksdagens ständiga Utskott skola bestå: — — —

Å hvarje lagtima riksdag skola, inom sex dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett konstitutions-utskott, ett stats-utskott, ett bevillnings-utskott, ett banko-utskott samt ett lag-utskott. Dessa Riksdagens ständiga utskott skola bestå: — — —

§ 55.

§ 55.

Motion i ämne, som tillhör ständigt Utskotts behandling, må af Riksdagsman i den Kammare, han tillhör, göras inom *tio* dagar från Riksdags öppnande. Sedermera må sådan fråga — — — — —

Motion i ämne, som tillhör ständigt utskotts behandling, må af Riksdagsman i den Kammare, han tillhör, göras inom *sex* dagar från Riksdags öppnande. Sedermera må sådan fråga — — — — —

Stockholm den 2 Mars 1875.

Å Utskottets vägnar:

TH. MUNCK AF ROSENSCHÖLD.

Reservation:

af Herrar *von Ehrenheim* och *von Stockenström* emot Utskottets hemställan i senare punkten af dess utlåtande.
